

Mite Kremnitz

Radu

(roman)

Traducerea din germană de
Luminița și Horst Fassel

Prefață de **Horst Fassel**

Editura Muzeelor Literare
Iași - 2014

Romanul *Radu* este prima operă literară care prezintă războiul pentru Independența României (se referă la perioada februarie-august 1877) și merită de aceea o atenție deosebită: în timpul elaborării romanului, luptele erau încă în toi, dar spiritul dominant în popor nu a dispărut odată cu încheierea războiului, iar teama de invazii rusești se va perpetua până la primul, dar și cel de al doilea război mondial, iar anexarea Basarabiei în 1812, și din nou în 1944, este un eveniment viu păstrat în memoria istorică română.

Interesantă este și intervenția cenzurii berlineze: revista *Nord und Süd*, unde apăruse romanul în toamna anului 1880, eliminase pasajul următor, în care este vorba de luptele de la Plevna, soldate cu mari pierderi pentru ruși: „Rușii care treceau de luni de zile ca niște furnici, rușii în al căror vultur cu două capete aveau încredere oamenii, au fost înfrânți. Morții și răniții lor se numărau cu miile! În cadrul trupelor române, dornice să intre în luptă, domnea bucuria: acum ei au nevoie de noi, acum își dau seama cât de miopi au fost când au refuzat ajutorul nostru!”. Spectatorii însă se și bucurau, pentru că deocamdată nu cursese sânge românesc:

„Dacă armata rusă atât de experimentată a suferit o astfel de înfrângere, ce s-ar fi întâmplat cu tânăra noastră armată” (p. 181). Este evident că în capitala Kaiserului, la Berlin, nu se dorea să se răspândească știrea despre înfrângerile țarului prieten! Retipărirea romanului în 1882 la Leipzig păstrează pasajul la locul lui, în care era în manuscris.

Mite Kremnitz a mai aflat amănunte despre războiul din 1877, atunci când a tradus, în 1888, lucrarea lui Teodor Văcărescu despre meritele românești în acest război (*Rumäniens Anteil am Kriege 1877/1878*. Leipzig: Brockhaus). În orice caz, ea înțelese încă din 1877 importanța evenimentelor și nevoia de a dovedi în fața Europei faptele de arme românești. Pentru autoare a mai existat și o sursă particulară de informații despre cele întâmplate în 1877-1878: Titu Maiorescu. El scrisese în *Conversations-Lexikon. Allgemeine deutsche Real-Enzyklopädie* (Leipzig, Brockhaus, 1875-1879) atât despre Plevna³, cât și despre desfășurarea conflagrației⁴, iar tematica Războiului de Independență a fost dezbătută și în familiile

3. Vol. 11, 1878, p. 862-863.

Maiorescu și Kremnitz. Dar în anul 1877 Mite Kremnitz nu dispunea de informațiile atât de precise și complete despre evenimente și s-a limitat să redea ceea ce se răspândise în elitele românești până în august 1877. Acțiunea romanului începe în februarie 1877, odată cu terminarea carnavalului la București, și continuă până în luna august a aceluiași an.

Mai târziu, Titu Maiorescu, avea să participe la „seara de iluminare și entuziasm stradal din cauza Plevnei”, după căderea Plevnei, cum notase el în jurnalul său⁵, unde găsim și mențiunea:

1/13 decembrie 1877: „Azi, luni, a sosit aici împăratul rus Alexandru, după căderea Plevnei și e să plece poimâine mai departe, spre Petersburg. Iluminare, fluturare de steaguri etc. Mie (îmi este) scârbă profundă, ca față de tot ceea ce e pe jumătate barbar și înainte de toate în Rusia”⁶.

2. Titu Maiorescu este eroul romanului,

4. Russisch-türkischer Krieg 1877-1878, vol. 12, 1878, p. 854-863.

5. Maiorescu, Titu: Opere. Bucuresti 2014, vol. I, p.379)

6. Idem, p. 379.

sub numele de Radu Vulteano⁷.

Destinul său între anii 1876-1877 este urmărit în cel de al doilea discurs narativ al cărții lui Mite Kremnitz. În primul capitol se redau ecourile unei cuvântări a lui Maiorescu în Parlamentul românesc. El este considerat omul viitorului, iar domnitorul – care se numește George Fermanu⁸ – îl prezintă ca pe „prietenul” care ar urma să fie „viitorul României”⁹. Maiorescu-Vulteano se distinge prin „ochii săi mari și fruntea sa impunătoare” și se remarcă „mereu față de toți ceilalți”¹⁰. Deși își iubește soția, are o aventură cu frumoasa și pățimașa Ecaterina Glogorno. Mite Kremnitz s-a identificat cu personajul Olga Vulteano. Așa cum o va face și în nuvela *Ein Lebensbild*, unde se imaginează a fi soția artistului Alexandru (adică Eminescu), și în romanul *Radu Mite Kremnitz* este soția protagonistului Radu, remarcându-se prin fidelitate și devotament, intuind, în același timp, cel mai bine din toată societatea caracterul

7. Mite Kremnitz adaugă numelor românești terminația *o*, uzuală în Franța.

8. Poate derivat din „ferm” – o poreclă pentru Carol I?

9. Kremnitz, Mite: *Radu*. Leipzig 1882, p. 6.

10. Idem, p. 22.

și intențiile soțului ei, Vulteano-Maiorescu. După o despărțire de câteva luni, datorată exilului lui Radu Vulteano în urma publicării unui pamflet antirusesc¹¹, și după conflictul ei cu Ecaterina Glogorno, Olga și cu Radu se reîntâlnesc, după ce trupele române au re-purtat victoria de la Plevna. Amândoi sunt mândri de poporul lor și – pleacă, de această dată împreună – în exil. Trebuie menționat că în decembrie 1877 trupele rusești se aflau încă pe teritoriul României, așa că pedepsirea unui oponent al Rusiei părea, pentru Mite Kremnitz, plauzibilă. Numai că, la fel cum se prezentase în roman ca fiind soția lui Maiorescu, la fel a schimbat și realitatea, atribuindu-i lui Titu Maiorescu emigrarea de care doar tatăl lui avusese parte, în 1848, la Viena (prima stațiune a surghiunului lui Radu Vulteano).

În concluzie, romanul nu redă biografia reală a lui Maiorescu și a cumnatei sale. Este

11. Ar trebui cercetat dacă în cuvântările lui Titu Maiorescu există o asemenea filipică, cf. Maiorescu, Titu: *Discursuri parlamentare cu privire asupra dezvoltării politice a României sub domnia lui Carol I*: vol. 1 (1866-1876). București: Socec 1897, 582 p.